

Изази недјељом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а може се и картом уплатити на пошту у Котор. Доници шаљу се уредничтву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новчића. За веће и на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛ. ЦРНОГОРЦА“.

БИОГРАД, 18 новембра. — Влада је предложила скупштини приједлог о новом устројству војске. Стефановић, повјереник за договор о трговачком уговору са Бугарском, кренуо је у Сриједан.

ЦАРИГРАД, 18 нов. — „Агенција“ турске владе пориче глас „Дели-Њус-а“, као да се Русија и Турска погађају, да ова Русија уступи њешто од Јерменске, а за то да прими наплату. — Говори се да ће селенски патријарх дати оставку.

БЕРН, 18 нов. — Савезно вијеће предлаже да се новим чланом устава ујемчи раденицима обавезна накнада штете од несрећних случајева. —

ПАРИЗ, 18 нов. — Новине поричу гласове из Рима, као да је инглески изасланик при Ватикану искао од Пана, да стави мисионаре у унутрашњости Африке према Триполизанској под суд апостолошког викара, но без кардинала Лавијерија.

ЛИСАБОН, 19 нов. — Цар бразилијански са породицом стигао је у Сен-Винцент. Цар је телеграфом Краљу португалском, да долази у Лисабон и да ће одјести, као обично, у гостионици „Браганце“.

БЕРЛИН, 19 нов. — „Reichsanzeiger“ доноси Царево писмо (cabinet-sordu) маршалу Молтку, приликом навршене педесете годице, од кад је Молтке одликован турским ордемом за заслугу. Цар му дарује круну од аламова, као додаток оном ордену турском.

ЛОНДОН, 19 нов. — Тајмс-у јављају из Александрије да се тамо проноси глас, да је Махди а умрло.

ПАРИЗ, 20 нов. — Јучер је у селу Шампињи код Париза (гдје је у француско-њемачком рату био велики бој, у коме су Нијемци имали веће муке) била велика патриотска манифестација пред споменником боја 1870 год. Бјеше много народа и многа патриотска друштва. Говорено је више одушевљених говора. Гдје је гођ про-

лазио свечани онход, поздрављао га је народ одушевљено.

БЕЧ, 21 нов. — „Polit. Corr.“ јављају из Биограда, да ће састав новог државног савјета према новом уставу, проузрочити промјену министарства, јер њеки министри који су били савјетници а не биху напустили тог чина, мораће, према наредби устава, дати оставку као министри.

РИМ, 21 нов. — Влада иште од камаре зајам од 33 милијона за умножење морске убојне спреме.

ПАРИЗ, 21 нов. Спилер изјави у камари, да је садашња влада у Рију Ханејру ради послова са француским преставником, коме је влада наредила, да се према новој влади исто онако лијепо понаша, као што је то чинио и са царевом владом. Нова влада бразилијске саопштиће, по прилици, службено промјену, кад буде предала власт нар. скупштини.

БИОГРАД, 21 нов. — Јуче се земља јако тресла у Крагујевцу, Јагодина, Турији и Параћину. Једнак пало много метеоролита у Јажевци, Бањици и Виљуши.

БЕЧ, 21 нов. — Јутрос је министар финансије Дунајевски поднио царев. вијећу буџет за 1890. Трошка ће имати Аустрија свега 545.475.660 фиорина, а прихода 546.418.477. дакле 942.817 фиор. сувишка. Међу трошковима има ванредних 14.577.022 фиор. које за нове жељезнице, које за луку трстанску и аустријски дно за нове пушке (9.181.904 фр.) за оружање ландвера 1.041.460 фр. Кад се ти ванредни трошкови одбију, било би сувишка 15.519.839 фиор. — Министар вели, да се економно стање непрестано поправља, ради вишег потрошка, умножења жељезнице и уштеде. Министар јавља да ће бити нови намет на лични приход, по начелу умјерене прогресије. — Министар унутрашњих послова тужи се на поквареност агената за иселјавање и на немарно понашање пловидбени дружина у Хамбургу и Бремену, које тим дијеле кривицу. Наредно је строжи надзор и љуте казни, па и одузимање допунства (концесије).

што-год даде за вечеру, док и ја дођем — и ако немам обичаја — к ватри.

Лазар ми братински захвали, па оде куд му служавка показаша, а ја се повратим на своје првашње мјесто, с намјером да довршим започету српску народну pjesму, коју бијох предложио опремити „Гласу Црногорца“. Писао сам читаво два сахата, не мицући се с мјеста, паљећи цигарету из цигарете; а са свим сам већ био и заборавио на мога госта. Довршим сретно преписивање, и на мим ствар на ново прегледати, — у то се сјетим нееретника. Одем к ватри, да га упитам не би ли још штогодијо, јер знадох како је моја служавка разоручна. Тек ја к ватри, а мој ти се Лазар прудио потрбушнице на под колико је дуг и широк, па хрче; а чарана коју је објесио да се суши, панула у ватру, па свијетли маичку, који нешто крај њега глодаше.

Зовнем служавку, да му смјести гдје-год у кутку постељу — нека сиромаш људски отпочине; а њега пробудим, јер сам се бојао, да се не одгура у ватру, па да не изгори.

„Е, шта је?!... Шта је?!... Нијесам ја, бога ми!... Ја сам сад доћерао два овна иза Вратла... На уби ме — ни бриге ми!“ Тако је мој Лазар бунцао у сну, кад сам га ја будио.

Ја сам га пажљиво слушао, не ћу ли штогод из његова бунцања сазнати, ал' би за бадава — нада ме преварила: Лазар се трже, отвори очи и хитро се усрави, управни у ме поглед пун страха, пун мржње, — као да хтједе у том тренутку проклету своју мајку, што га на свијет

БУДАПЕШТА, 22 нов. — Ради задјевице у зем. сабору био је двојој између нар. посланика Влаха Орбана од опозиције и Хорвата од владине странке. Поред све љуте погодбе, осталоше оба здрава.

ПЕТРОГРАД, 22 нов. — „Правитељствени вјесник“ доноси указе којима се именују: Будов за министра у Техерану, а Ону у Атини.

ЦАРИГРАД, 22 нов. — Муса беја (чувени зулумац у Јерменској) ослободио је суд вишином гласова. — Адмирал Ахмед Ратиб кренуо је у Криту посећи ферман о помиловању. Веле да иста ферман одузима Крићанима њеке слободе и повластице.

РИМ, 22 нов. — Др. Рагади, преставник Италије при крунисању цара абисинског Менелика, пише, како се њеки руски офицер Машов морао вратити к мору, пошто је Менелику донио њеко оружје на дар. Исти Машов искао је, да пође абисинско посланство на руски двор, но Менелик не хћаше.

ПАРИЗ, 22 нов. — „Temps“ јавља, да је Спилер јучер примио Милана, бив. краља Србије. Милан је рекао Спилеру, да је наумио живити у Паризу као обичан грађанин и пеће се мишати у политичке догађаје у Биограду. Милан одлучно пориче да је рекао, да су Срби полуварвари, као што му то подмеће „Journal des Débats.“

ПЕТРОГРАД, 23 нов. — Гласови се проносе о слабости Царевој, непотпуности су. Цар је потпуно здрав и био је синоћ на приказу Рубинстејнове опере „Гореше.“

БИОГРАД, 23 нов. — Зија беј постао је вел. послаником у Риму, полази брзо у Цариград.

ЗАНЗИБАР, 23 нов. — Станлеј и Емин таша присијели су у Багамоју.

ПЕТРОГРАД, 23 нов. — „Journal des St.-Petersbourg“ пориче глас „Daily News“-а, о погађању између Турске и Русије, да Турска уступи Русији комад Јерменске, а Русија да не иште више од Турске новчане накнаде за трошкове прошлога рата.

даде. Брзо се освијести; и као са неким стидљивим, цуним благодарности тоном прозбори:

— О, па још нијеси пон'о снавати!?! — Нијесам, — рекох. — А јеси ли што-год вечерао?

— Јесам, брате; Бог ти у свему измирио, а у здрављу највише!... Да ме нијеси понао у твојој кући склонио, а шта би, јадан, од свога живота? Нашли би ме уколена на путу, као 'но Роја у Гручевој Улици!)*!...

— А би ли што нио, Лазаре? — зашита га.

— Ето..., како оћеш; много сам ти и тако додијо, одговори слегнувши раменима.

Отидем, да му донесем бокарицу вина, па као нешто помислим (поред свега, те се брочаше међу најпоштененим сеоским момцима): ко зна, да није какво зло дјело урадио? И непрестано ми звонаху у ушима оне његове ријечи: „Е, шта је?!... Шта је?!... Нијесам ја, бога ми!“... и т. д.

*) Гручева Улица зове се један уски пролаз међу дијела гредана, у каменској граници на главном путу, који води од Херцеговога граница Пота и Топле, преко Каменца, Мокрина и Крушевца до у саму Босну и Херцеговину. Наз Гручеву Улицу — веле — да је крв послала камење на вријеме рата с Французима, год. 1815. — Роја звао се неки старац, који је био родом из Требињског кадиука, а у Кам-но се доселио још за свог дјетинства. Ђе је и живио све до своје смрти — до навад 40-50 год, кад су га нашла мртва — уколена од мрза — у очи самог божића у Гручевој Улицу. Одатле је постала и пословица, коју сам већ уврстио међу својим пословицама: „Помело те к'о Роја у Гручевој Улицу“ (каже се оном, који се плаче, да му је зима — студено — за вријеме мале студени.) В. Р.

ЛОНДОН, 24 нов. — „Тајмс“ дознаје, да је Султан заповједио Порти, да похита закључити нови трговачки уговор с Њемачком.

БИОГРАД, 24 нов. — Митрополит Михаило добио је још три одговора од самосвојних поглавица православне цркве, на своју окружницу којом им је јавио свој васпоставак. Архиепископ кипарски узда се да ће повратком Митрополита Михаила вратити се у Србију ред, мир и љубав између народа и свештенства. — Митрополит хелседонски вели, да је васпоставак прилика канонских побједа праве српске цркве. Руски синод на просто честита Митр. Михаилу повратак.

ПЕТРОГРАД, 24 нов. — Војна управа бави се упоређивањем разних направа пушака примљених у страним војскама. Прилика је да ће се за руску војску примити направа руског пуковника Богочева.

ЦАРИГРАД, 24 нов. — Порта никако не пристаје на искање Србије, да се опозове турски консул у Враћи. Српска влада пријети, да ће том консулу одузети своје допусте (exequatur). Увјеравају, да ферман о Криту смањује број нар. скупштинара са 80 на 60. Порта ће сама издржавати жандармерију, по за то неће више Криту уступити позовне царинских доходака, којима се прије издржавала жандармерија. Предлаже реформе у управи, привреди, трговини, земљорадњи и школама. — Махмуд Целанедин постављен је за предсједника законодавног одјелења на вис. Порти.

ИЗ НОВИНА.

Руске новине допосе овај службени чин;

ОПРЕДЕЉЕЊЕ СВ. СИНОДА.

Од 3-ег новембра 1889 год. бр. 2516 о прилозима у корист гладних Црногораца.

По указу Његовог Императорског Величанства, вијећао је Светјеши Правитељствујући Синод о тешкој биједи која је снашла народ једнојерне и једноплеменике нам Црне Горе. На црногорски народ, врли у православној

Жалио сам што сам га пробудио — могао сам још штогод од њега чути, те бити на чисто с омијем, што је говорио; а тако, не знадох управ шта да радим с њим; једино сам знао, да нијесу чисти послови. Посећи му бокарицу с вином помислим: питаћу га шта је сањао; као поштен човек казаће ми Донесем бокарицу с вином и ставим је крај њега, извадим дуванску кутију и понудим га са шањолетом, запитавши га:

— Право ми кажи, Лазаре, шта ћу те питати.

— Оћу, приченћа ми, само ако будем знао — одговори.

— Знаш — рекох. — Кажи ми шта си сањао у оном тренутку, кад сам те будио? Али ја скоро знам све, — чуо сам све шта си говорио.

На моје ријечи Лазар се осмјехну; узе бокару, те притегну онако весело; искани је, као да је мислио „на дну је злато“. Мало се замислио — мисли..., те ће на пошљетку рећи:

— Млијека ми, ког сам поса'о, ни својој мајци казао нијесам ову ствар, а теби ћу казати, као поцу на исповиједи... Снив'о сам..., снив'о..., Шта је треба, да ти кажем шта сам снив'о! — Снив'о сам оно што ми се догодило — знаш — оне године, кад погинуше она четири једна жандара на Каменској Гомили...

— Па добро. Знаш. Њега причај ми барем, да и ја знам шта ти се догодило, — рекох му смијући се, видећи да не ће никада на ствар доћи.

На моје ријечи Лазар кидну главом, уздахну, набори чело и отпоче своје причање.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“

На Вратлу.

— Цртица из задњег бокешког устанка — (Привопијетка једног сељака. — Истинити догађај.)

Водокрише је вече. Мјесец свијетли, као сунце у ередато бијела дана; а безброј звијезда крај њега тренери, као 'но овчице кад пасу крај свога пастира у пољу. Сједим за столом и гледим на поље. Ода сваке стране бијели се, као у прољеће, кад удари бијели цвијет по вољкама — снисјег пусти прекрио своју старину, па мирјег пусти прекири своју старину, па мирјег пусти прекири своју старину, па мирјег пусти прекири своју старину, па мирјег пусти прекири своју старину... Још не прође — од како сам се смјестио — ни толико времена, колико си ти, читаоче, ни читао моју „моралну болест“, кад неко на врата куд, куп!

— Ко је? — повичем.

— Та наши смо, чо'че! Не бој се, — одазва се неко с поља.

Устанем и отворим. Кад тамо — Лазар Николин, син најбољег каменског зидара: прићулио се уз врата, скинуо капу с главе а цвокоће зубима, — моли ме, да га пусти на конач, јер иначе, да не ће живи кући доћи.

А шта друго могах, него пусти га, као што би, мислим, сваки прави христинјанин на мом мјесту био урадио. Дакле, примих му молбу из свег срца, и — понудим га к ватри. Заповидим служавци, да наложи што сувљих дрва — нека се сиромаш огрије —; и наручим истој, да му

вјери, наишла је божјом вољом велика биједа — глад. За пошљедњих година произвела је у том крају непрестана суша општу неродницу, а ове године стање народа још је горе — крајњи недостатак жита и животних потреба изазвао је глад; боници и дјеца немају залагаја насушнога хљеба, и родитељи, да би нашли како да се захране у иностранству, приморани су остављати свој завичај, који су негда бранили не штедећи ни имања, ни самога живота. Књажевска влада трудила се и труди се сваки начин да ублажи несретни удес невољника, но народна је невоља толика, а средства владина тако су ограничена, да је настала неодложна потреба помоћи са стране. У тврдом уздању, да ће возљубљена у Господу чеда наше Свете Саборне и Апостолске Цркве, која су се од исконна одликовала својом болом милошћу к невољи наше браће у вјери, имајући на уму спаситељну Христову заповијед љубави, прегнути милосрдно на издашну помоћ невољним Црногорцима, Светејши Синод палази за добро поручити епархијским преосвештеним, синодалним копторима — Московској и Грузино-Имеретинској, управитељу придворног духовенства духовнику Њихових Императорских Величанства и главном свештенику гвардије, генадира, војске и флоте: 1) да без одлагања наредбе, да се у свијем црквама Царевине у прва два, по пријему ове наредбе, недјељна или празнична дана купе прилози у корист Црногораца који страдају од глади, стављајући при том духовенству у дужност, да оно, у очи самога купљења, објасне дошлим у цркву повод на намјену прилога. и 2) предложити свештенству и црквеним старјешинама (туторима) да по свом личном увиђењу и према црквеном имању и мјесним потребама, одијеле колико могу за гладнике и из црквених новаца, с тим, да се новци, како покупењени у тасовима, тако и назначени из готовине црквене, без оклијевања припошљу, уз дотични спис, а са потписом свештеника и црквенога татора, под адресом консисторије, конторе и канцеларије духовника Њихових Величанства и главнога свештеника, који се обвезују неодложно доставити такове новце у Привредну Управу Светејшега Синода ради опреме коме су намијењени.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Ц е т и њ е, 25 новембра.

(Из Двора.) Њено Височанство Књагиня Милена са Њиховијем Свјетлостима Великим Војводом Зетским,

I.

У очи оног истог дана кад су невољници погинули, — поче, на ново уздахнувши, — дош'о ми чобан с наше и доћера'о стоку! кад тамо: нема ми два најбоља овна! А, шта ћу? А, куд ћу? помислим. Зар да их тражим?... Јајоша иза Вратла — колико гођ оћени. А ако отидем, да их тражим, па ме срете у путу патрола — још преко ноћ —, прои'о до зла бога!... Шта ћу, несрећник, него научим потражити их, — па макар ме љаво понио. (А није лако, знаш, два овна прегорети)... Те, што ти причам... мјесеца бијаше — виђаше се као у сред бијела дана; вјетар дуваше са сваке стране; пуна пушта Добраштина свијега — мрзну се бркови. Узмем ти струку, загрнем се; узмем дугачку пушку и кубуру за пас — бојим се, брате вукова —, па хајд' злијем путем!... Дош'о сам (ако си кад био) на Мало Вратло! задувао се, скоро вас у води. За право рећи — бој'о сам се вукова, те опалим из једне пушке, па из друге. Изип'о сам на Катин Сјењак, кад опазим — колика је гођ планина уздуж — ватру до ватре... Бога ми, мало се препанем... Знаш, не ће ме убити (празна чаша молитве нема); ал' к'о бојим се да ме не свуку гола, као неки дан оне Побане, те су ишли к њима да измоле од њих отету им стоку. Мислим, мислим... А, ништа — помислим —; идем управ к њима, бар да знам јесу ли их они појели, да узалуд не губим времена тражећи. Још не крочих дестак — петнајест корака, а преда мном стоји чо'ек заогрнут струком! пушка му висе о десно раме, а пасом завио главу — само што му се очи виде — као'но, кад Крушевичанин

Књазом Мирком и Кнегињцама Аном и Ксенијом, кренула је у четвртак 23 о. м. на Ријеку, гдје ће остати неколико дана.

(Двадесет годишњица) На дан Ваведенија Пресвете Богородице, 21 о. м. у нашем вишем дјевојачком Институту, у задужбини у Богу почивше Царице Марије Александровне, славила се двадесетогодишња слава институтског опстанка. На служби Божјој, коју је служио институтски капелан, г. Л. Лопичић, били су присутни: Његово Височанство Књаз и Господар, Њихове Свјетлости Кнегињце: Јелена, Ана и Ксенија, министар просвјете и црквених дјела, г. Јован Павловић, министар финансије, г. Нико Ђ. Матановић, царско-руски отпавник послова, г. П. Д. Вурцел, началница Института, Госпођица С. П. Мертваго, све наставнице и наставници са свијем васпитаницама које се данас у Институту налазе, много отличнијех ванпјех Госпођа и Госпођица, које су се у овом просвјетном храму васпитале са лијепим бројем петипјеских грађана објег пола.

Послије службе Божје, у присуству Високијех Лица, раздати су, као двадесетогодишњи спомен, „Похвални листови“ и многе поучне руске књиге алегрантно укорићене, бива, онијем Госпођама и Госпођицама, које су науч са добријем усјехом свршиле, као и онијем, заслужнијем, које се још у Институту васпитавају.

За овијем честитало се началници Института и свијема обдаренијем са „Похвалним листовима“ и добрим руским књигама.

Кроз минулијех двадесет година, измјенило се: и началница, и наставница, и наставника и васпитаница; само оста на своме мјесту, ректор гимназије и богословије, наш уредник, г. Божо Новаковић. Он је са својим дужностима при Институту, од првог дана до овог часа, непромијењив остао.

(Из цркве), у петак 24 тек. мјесеца Његово Високопреосвештенство Г. Митрополит Митрофан вратио се са протојаковом г. Филипом Радичевићем с пута из Васојевића преко Подгорице и Ријеке на Цетиње, у повољном здрављу.

Како разумијемо Г. Митрополит после освећења цркве на Књажевцу у Васојевићима, прошао је преко Колашина у манастир Морачу, гдје је држао двије свечане архијерејске службе и задржао се пет дана. У манастиру Морачи живио је Митрополит Митрофан као настојатељ више од десет година.

(Споменик.) Трошком Њиховијех Свјетлости Књаза Петра и Арсенија

учини „сарук“ око главе. Назовем му „доброче“ и запитам га, да ли зна за моје оновне.

— Не знам ја, — вели. — Или сам ја твој чобан, да ти чувам благо — ојече се на ме.

— Знаш, брате мој, да ми нијеси чобан — рекох. — Него, да их нијеси онако његођ видио?

— Јок, нијесам... Ајде ти кући на лиједе, докле ти је боље; а оновни ако ти буду оће, наћи ћеш их сјутра... Хм! Хм!... А да није — вели — „тебе, чо'че, когођ нос'о да, уводиш нашу војску?“

— Није, брате, душе ми — рекох —; него како ти причам?

— Хајде! хајде, док ти је боље“, рече ми и гурну ме да идем.

Тадиха да га упитам, шта ће рећи па се осамно; ал' не смједох — баш да не помислим, да сам дошао, — као што ми рече, — да уводиш њи'ову војску. Чим сам се растануо ш њим и кренуо пут пусте куће, кад, брате мој, са сваке главице чујаше се нека вика — разлијежу се планине, е би чо'ек реко: сви су се њаволи ту икунули. — Ја мислим, да онај чо'ек, с којим сам ја говорио, небијаше нико други — до — стражар; јер завика иза свега гласа:

— Не бојте се — није нико, не-е-е-е-е! Ово је чобан, тражи стоку; оно је он дубард'о-о-о-о!

Дош'о сам дома и лег'о, да трудан отпочинем. Да — да заспим!... нијесам цијелу ноћ ока закљонио (није лако два овна прегорети).

Сјутри дан у јутро, зора је праскала а ја сам већ стај'о на синоћњем мјесту за Вратлом. Не бијаше није никога... Е

А. Кара-Ђорђевића, подигнут је ових дана, уз нашу саборну митрополитску цркву а над гробом блаженопочившег Књаза Ђорђија А. Кара-Ђорђевића, величанствени споменик. Споменик је израђен у радионици Ант. Васербургера у Бечу. Цијела основа споменика изклесана је из неке особите врсте тврдог камена. На основи је подигнута величанствена пирамида из црног гранита. Пирамида се диже чело двије плоче, исто од црног гранита, једна врху друге. Са једне и друге стране, уз пирамиду, дижу се доникле два четвероугласта ступа од исте грађе, на којима су вјешто урезана из бијелог карарског мрамора два лијена суда. При врху пирамиде урезан је позлаћени крст; испод крста шине златним словима:

КЊАЗ ЂОРЂЕ
А. КАРА-ЂОРЂЕВИЋ
РОЂЕН У БЕОГРАДУ
29 ДЕКЕМБРА 1856,
ПРЕСТАВИО СЕ
У ДУБРОВАЧКОЈ ЛУЦИ
12 ДЕКЕМБРА 1888.

Испод овога натписа, на четвероугластом црном гранитском камену на коме се ослања пирамида, урезан је у басрелијеву, највјештијим дљетом, из бијелог мрамора — српски грб. Двије надробне црне гранитске плоче израђене су са највећим укусом. Вас споменик са највећом је симетријом распоређен. И ако је раздијељен у шест разлијех комада, оно ипак изгледа саливен из једног самог црног гранитског крпа. Око цијелог споменика, усађено је 6 гвоздених ступова, привезани гвозденим веригама. Тај ће споменик бити ваистину умјетнички украс околини манастирске цркве. Но пуном љепотом тек ће онда засјати, кад се испред њега макне довољни комад зидане оградне.

(Духовне проповиједи изван цркве.) По наредби Министра Просвјете и Цркв. Дјела имају ученици III. разреда Богословско-Учитељске Школе, ради практичнога вјежбања у црквеном бесједништву сваке недјеље послје службе Божје држати наизмјенице духовне проповиједи. Тако је прошле недјеље прву проповијед: „О поштовању Бога и власти“ држао ученик Станко Ивановић, а сјутра ће ученик Лазар Перовић, држати проповијед: „О љубави према ближњему.“ Проповиједи ове држе се јавно у просторијама гимназије у присуству наставника и свијех ученика Богословско-Учитељске Школе, а жељети би било да и остала публика наше вароши присуством својим при овијем проповиједима посвједочи љубав своју према

тражи, тражи! обрни преврли — нема оновна ни од њих трага! Сунце је већ било повисело о'скочило; чобани бјеху изјавили своја стада, па отпочиваху испод букава. Уснењем се на једну главицу и испалим обадвије пушке — не ће ли ме когођ од чобана чути, да ми каже икаква гласа о мојим оновима. Како су чобани чули пуцањ, примакосе се ближе к мени, одакле смо се могли доста добро разумјети. За вајду их питах — што нема, нема... Шта ћу друго но кренем кући. Божја вјера, идући чујем да неће блеје. Станем, наћулим уши, — к'о зец кад га панчад гоне, па слушам... Обрни главу десно, — к'о чини ми се на ту су страну, — а оно онет блеји лијево, а оно ми се чини десно су. Тражи — ја мним — читав сат. Кад на пошлетку, наодим их у једној дубодolini је мирно пасу. Запали ти, брате мој од веселја, па ти их узамјим преда се, те ш њима кући. Идући сретем у пут Каменске Гомиле пет жандара — окренули у патролу; назовем им „помоз' бог“ и прођем мимо њих. Тек сам дош'о кући, извајам се на кућни праг и заштем мајци шишу е ракијом. Уморан, брате, до чуда! — мајка ми донесе шишу; притегнем један пут — два, кад неће — к'о по Каменској Гомили — заупуцаше пушке: тан! тан! тан! — На ма' помислих: ово су се, бога ми, неће сусрети жандари е јајошима! Јамим пушку, па хајд у кнеза Сава (онда није још кнез био); кажем му како сретох жандаре, и како се чуше пушке око Каменске Гомиле; него да се пожури, да идемо — ако буде потребе — да им поможемо. Срамота је — рекох — да се у нашем селу каква брука догоди а сам реци је ли нам до части, што се онај слу-

напретку овога нашег завода и заинтересованост своју за предмете, која се тичу општега нашег религиозно-моралног сазидања.

Долазак. Да допрати и намјести у нашој дјевојачки завод своју сестрићу, Госпођицу Вукосаву Омчикусову, у четвртак по подневу дошао је на Цетиње уредник „Српског Гласа“, г. Сава Бјелановић. Сретно нам дошао.

Вријеме. Послије читава мјесеца најљепшијех јесенских дана, пред прошле недјеље имали смо 3—4 дана обилате кише и јужног вјетра. У недјељу прошасту, послје поднева походно нас је обилатом руком наш вјерни зимски гост — снијег. Како је јучер на ново започео, прилика је да ће брзо затворити Буковицу за свака кола из Котора.

Панихида. Јутрос у 11 часова био је у Влашкој цркви панихида, пок. малој Идиту г. Беринга, на којој су учествовали, осим Господина и Госпође Беринг и фамилије, неколико пријатеља којима бјеше јављено.

Књижевност.

Наш омиљени књижевник, исто тако врени драматиста, сатирички пјесник и Приповједач, као и умни критичар, духовити есејиста и умиљати фељтониста. Др. Милан Савић, нише у новосалском „Бранику“, под насловом „Биоградски утицаји“ низ много занимљивих листака. До сад их има шест, а не знаш који је љепши и смиљенији. Како не можемо прештамнати све, једно што није пристојно толико опљачкати свога друга „Браника“, а друго што простор листа нам не подноси, изнијећемо својим читаоцима, угледа ради, шести „Утисак“, у коме се, као што нам се чини, најљепше огледају милокрвине особине даровитог писца. Особито нам је жао што немамо мјеста и за онај „Утисак“, у коме се оцјењује, исто тако дубоким знањем колико њежним и угодљивим начином, нова драма Милорада П. Шапчанина „Богумили“, *) приликом првог приказа јој у биоградском народном позоринту.

Ово је шести „Биоградски утисак“ Савићев:

Народно позориште утиче врло пријатно на сваког, који га види, било сад е поља или изнутра. Зграда, по себи лијепо и достојанствена, приказује се примамљиво не само са цијели, којој је посвећена и којој служи, она ту цијел, испуњује. На сваки начин да има и љепших, укуснијих и удобнијих позоришта на свијету; али колико су те зграде стале новаца, колико је

чај у нашем селу догодио?... Срамота, брате, — срамота, па бог... И куњем ти се богом истинијем, да сам икога од јајоша видио по главицама или макар ће, кад сам се враћао иза Вратла — био би' им казало. А помисли, да си ти на њи'овом мјесту његођ у туђем вилајету зап'о, ће не познаваш путова ни кланаца ни људи — како би ти било?!... Они су, јадни, морали доћи онђе, ће им старији заповиде; па да није њих у селу било, зар би се мало наше стоке некло иза Вратла?... А куњем ти се богом истинијем, да ћадиха за свакога погинути, к'о за свога брата... А бијаху и људи... Е... што ти кажем — кнез отрча да јави још коме у компилуку; а ја — пушку на раме, па хајд, како ћу уз улицу Рајковића, п'овда уза страну. Тек ја на улицу, а стижу ме два жандара — журе се; зар и они чули пуцањ, па трче у помоћ. Чим ме стигоше, избечи се, брате један пут мене а натегну пушку; те ће ми рећи:

— А бога ти твога!... Јесили ли ти оно палио -- горе — на наше људе?!...

Куњем му се (а умрло од стра) да нијесам. И још ми дршћући испричам све што ми се од синоћ догодило: како сам тражио и нап'о изгубљене оновне; како сам српо пет жандара; како сам чуо пуцањ и пошто „незу Саву, е намјером: ако буде до невоље, да им поможемо — ал све би узалуд.

— Бога ти твога лоповскога! Сад ћу те убити — повиче, и на ново окрену пут мене натегнуту пушку.

Е пушки, земљо, да ми је у те упанути — помислим сам собом — да не гледам смрт пред очима. Нешто ми се на вуче пред очи, да ништа пред собом не

времена протекло и колико је горког искуства стадо, док се дошло до таквих позоришта. Па ни биоградско није сад онакво, какво је било у први мах. Ту се оправљало, доћеривало и дозифивало врло често, те се сад репрезентира ипак достојно српске престонице, која је и по себи сад у препорођају. Па какве су некад биле декорације, па каква ли гардероба! Да је то много боље, има се захвалити моћној наклоности краљице Наталије, па и самој потреби. Нема сумње и било би неправедно омаловажавати, кад се главна заслуга око одличног стања позоришта не би приписала садашњем интенданту, Милораду П. Шапчанину, који и данас употребљава све, да народно позориште буде оно, што треба и пора да буде. Поред савјесне администрације брине се Шапчанин свом силом и умењем око умјетничког развика, не само што се тиче глумачког приказа већ и самих позоришних дјела. У том послу иду му на руку вјеште и опробане снаге, од којих за сад спомињем драматурга, Милована Ђ. Глишића. Обојица се не само ревносно брину око репертора и улога, него су нашим позориштима поклонили много лијепо дјело, било у оригиналу или у вјештом преводу.

Можда нема у Биограду ни једне јавне зграде, коју сам тако често посјетио, као народно позориште. То је са прилично разгранатог познатиштва са управом и са умјетницима у њему. Тоша Јовановић и Милош Цветић моји су стари другови, који су ме често раздрагали, кад сам их гледао и слушао на позорницу у њиховим разним и великим улогама. О њиховом приказу имао сам чешће прилике проговорити коју у нашим листовима, и онда ми није тешко било дијелити пријатеља од глумца, кад су моје одушевљене извјештаје диктирале умјетничке представе њихове. Али сам још чешће имао прилике, проводити се с њима, кад су били у „цивилу“, кад су глумца оставили у позоришту и онако својски, од ерца се са мном разговарали и... и коју чашу некапили. Она мала соба код Томе Јовановића колико је веселих пјесама, прича и десетака чула! А госпођа Јулка се смије а Живче доноси вина... Па не само у твојој соби! Тошо, већ где смо се нашли!

Кад год дођем у Биоград не прокуштам прилику а да не посјетим Тошу и Цветића. Ако Цветко није код куће, разговарам се с госпођом Маријом, и кад госпођа доцније реферисе свом мужу, да сам био, редовно је запита: „Шта сте се разговарали?“ а госпођа тако исто редовно одговара: „Врло смо се „памятно“ разговарали.“ Милош до душе није тим одговором дознао ништа, али је ипак знао, да се најдуће то ме, политике, нијесмо дотакли. Кад се доцније нађемо на пиву, Милош ме запита: „А молим те, Милане, о чему сте се разговарали?“ „О свачем“, одговорим, Милош се онда намени па дода: „Сад знам, да има моја жена право.“ Тако је било прије више година, тако и посљедњег пута.

*) У Каћанској „Великој Србији“ налазимо ову биљешку:

Наш даровити пјесник Драгутин Илић свршило је своје дјело „Богумила“ и предао га позоришном одбору. Радња с збива у 13. вијеку и приказује нам борбу „Богумила“ са католицизмом у Босни. Жељели би да ово дјело што прије видимо приказано на нашој позорници.

За писца историје културе у Срба биће некада врло занимљиво испитати, како да се „Богумила“ појављују у књижевности и на позорници биоградској у исто вријеме, кад уљеже и *назариство* у њеке друштвене слојеве Биограда и околине му, па и у биоградску судницу.

вијех; падох на земљу једва жив, ће сам мислио, да ће ми и гроб пући. Онај други жандар нешто му рече — тудешки, талијански, како ли? — На то ће обојица једногласно:

— Напријед! Напријед, пред нама!“
— Ова ће ти смрт задати!“ рече онај, те ме је прво ћно убити, покуцавши се по пуници.

Једва устатем, и кренем пред њима а они за мном. Идем, брате, а ноге ми клецају к’о пјану иксану. Дошли смо до близу Каменске Гомиле, а пушке по Снежници: тан! тан! — Истина, не бојим се — не ће зрно до нас догурити, — даљина је велика. А они кад чуше пуцањ, повикаше:

— Стан! Стан! Пани!...“

Препанем се, брате, бога ми и павем на исто мјесто ће се нађох... Слушамо... Нема није ништа. Кренемо опет напријед. Кад шта ћеш да видиш!... На свој пут — наилазим на мртва жандара — лежи вас у крви, преклат, брате, к’о кад чо’ек закоље бравче. Аох! несреће моје — помислим. Испадне ми пушта пушка из руке; не умједох ријечи изустити, но се саклемио на гледам; у то и они припејеше. По души рећи: плачу оба к’о мала деца; а како и не би?... Кам би проплак’о видећи онако нећело. Разгледамо све у наоколо, и — четири мртва нађосмо... Да ти не причам како су, јадни, изгледали... јер кад помислим на њи, и сад ми се кожа жежи!... Не потраја дуго, кад ево ти к нама још два жандара. Тек дођоше к нама, рећи ће један, с уздахом:

Па код нашег драгог пријатеља, покојног Косте Рајића! То је била кућа, отворена сваком искреном другу. Ви знате обојица, како се тамо проводило! Па кад је био Адам Мандровић или Стеван Десанчев!

Па онда код нашег позитивног пријатеља, поп Илије Округића, оцата варадинског, кад су нас, обријане, укућани његови држали за католичке капелане. Не само да смо му трошили вино, већ смо чак и сами ишли у подрум, у „библиотеку“, да навуцемо ову огромну натечају пуну „Срећка“, „Јање“ или „Цец“ — одабраног вина, од ког соба мирише.

Но ја видим, да говорим више о ванпозоришним стварима, него о позоришним, а шта ћу му, кад сам такав. Ипак хоћу да се поправам, па да рекнем и коју озбиљнију.

И нехотице ми се намеће, да упоредим наше позориште с биоградским. О позорици, гардероби и декорацијама да како да не може бити ни разговора, чије је позориште богаће. Ми смо сиротиња и таворимо се од године до године и скоро сваки пут се спотакнемо о (проклетни) дефицит. То дакле отпада. Али могу ипак коју рећи о приказивачким снагама. Па ни ту немам много да кажем. Већ собље биоградског позоришта много је веће, те је поједином глумцу и лакше, усавршавати се у својој струци. Тако је онда цјелина много савршенија него у нас; па и поједини глумци или су равни нашим или — а то је већим дијелом — надмањују наше, и само једини Пера Добриновић нема у биоградском позоришту свога пара, нити се може и један с њиме такмачити, да како, што се његове струке тиче. То је чин, пред којим престаје свако мудровање.

Биоградско позориште надмашује наше особито што се тиче глумца. Па ако и ту не достаје све, ако је и ту оскудица у подмлатку, код нас је куд камо још већа. Част и поштовање трудбеницима и вјернима нашег позоришта, али оскудица у подмлатку и у представницама појединих важних струка унада све то већма у очи. Тако је скоро и у Биограду. Госпођа Милка Гргурић стоји још на свом мјесту али не би шкочило, кад би се постарало за ваљану замијену.

Тако исто још стоје поуздано госпође Марија Цветићка и Јулка Јовановићка. С великом вољом и умјењем приказује своје улоге госпођица Августа Нигринова; њојзи још далеко не треба замијене. Као пјевачица приказује се симпатички госпођа Зорка Теодосијевићка. Од глумца, које тек од скоро ступају на позорницу, спомињем овдје госпођицу Јурковићеву. Она је почетница а опет има у рукама доста важне улоге. При свем том рекао бих, да њојзи не достаје оне главне глумачке врлине, тако званог темперамента. Но можда ће и то временом научити.

(Темперамент — научити? Како би било, да писец предложи, н. пр. „Матици Српској“, да расписује награду, али покрупну, на расправу, како се „темперамент може научити“, па да се он обвезе написати ту расправу, а да је оцијени који од наших „психолога“: В. Вујић, Љ. Недић и т. д.? — Ур. „Гласа Црног.“)

Од старијих глумаца, које памтим од 25 и више година, стоје још на својим мјестима редитељ г. Ђура Рајковић и непорушајемо Марко Станишић. Мој пријаш-

— Послали смо рапорат у Нови. Колико их је мртвих?..

— Ето сви!... — одговори онај, те ме тио убити.

Поседали смо по камењима снујдени, па нико ни ријечи. Тако смо — мислим — сијели читав сат... На једанак угледамо на пушкомет ода двојицу с пуци кама повисе Каменске Гомиле, ће иду страном.

— Одма зови оне људе, рече ми један. „То ће бити они, што су ову свету крв овдекаре пролили, па сад се вуцају овуда, — да избију Ђоравоме око,“ и устадохме сва четири, натегнувши пушке.

Ја сам на ма’ видео да су го жљебљани, који иђаху за Вратло, да доћерају дома стоку, ако што живо пају; и зовнем их доље к нама. Што би попунио цигар дувана, они су већ били код нас... За право рећи — мало се и уплашили; а ко и не би?... Свак се олог пута над’о виђети которску тавницу — прав здрав; нема ту да ти се каже за што, него „хајде с нама“, па бог!... А колико их је страдало? а за што?!... Па — ево — данас питај оне, који су одлежали по неколико мјесеца у которској тавници: за што су били (а данас им све једно), многи ће ти се заклетти, да кам пушке, — да не зна за што... А помисли сам: за што страда Илија Мишковић?!... Једва, сиромаш’ и путем иђаше, а камо ли да је што урадио... Те, што ти причам: чим к нама дођоше почеше их жандари заштитивати: окле иду, ће су били, ће иду и т. д. По што они на свако питање, без икаква оклијевања бијаху гоштите једногласно одговарати, — скидоше

ко још је увијек онај стари или боље рећи онај млади, и ако је сијед, са свим сијед. Но то је свијет на вулкану а Марко је још и данас не само добре воље већ и доброг анетита. Ту је још и г. Динуловић, ком не мора драматик уметнути и уста шаљиве изреке, да буде досјетљив; има он и свој рођеног хумористичког капитала. Од млађих глумаца, спомињем Милорада Гавриловића, Љубу Станојевића, који је неко вријеме био у Бечу на глумачкој школи, Илију Станојевића, доброг знанца још из наше позоришне дружине.

Није овде мјесто, да се упустим у оцјењивање њиховог глумачког приказа, уз то држим, да нисам ни позван на то, а прије свега, није ми ни намјера. Хоће ли ко год да оцијени глумца или глумицу, тај мора сваког појединог видјети више пута и у разним улогама, а мора и са самим дјелом бити на чисто, иначе пада у неко сувопарно набрајање појединих тренутака. Уз то не смије имати пред собом извјесну шаблону, по којој би се морао глумац држати, да буде „добар“ према замишљају оцјењивачевом. Сваки глумац, који је душом и тијелом свом позиву одан а уз то је и даровит, има свој начин, своје схватање те према томе и своје приказивање. Подудара ли се његово схватање са карактером улоге, онда ће на позорницу и изијети једну цјелину, која се од приказа другог вјештог глумца разликује, ако и не у начелу а оно бар у појединим цртама и сликама. „Ромеа“ на примјер не ће ни један глумац приказати као осорну људекарку, пошто би то било против начела, који лежи у карактеру и појави Ромеовој. Али он може у ниансирање, у појентирање и покрете улити толико од своје наравл, да ће му Ромеа постати оригиналан. Млади људи на још заљубљени имају неку општу црту али се на сваки начин разликује у употреби и у јавном приказу те црте. А у то баш и лежи природност, било сад у животу или на позорници.

Имао сам прилике видјети неколико позоришних дјела на биоградској позорници и ја сам по који пут и изказао своје мишљење. Сад не ћу да понављам те старе ствари, сад хоћу само да споменем, да сам овом приликом осим „Богумила“ видео „Ромеа и Јулију“. Та ме је престава занимала још с тога, што је Јулију приказала гђца Ленка Хаџићева као гошћа. Ромеа је давао г. Љуба Станојевић, оца Лаврентија г. Симића а Меркуција г. Милорада Гавриловића.

Искрено признајем, да сам јако жакало што је гђца Ленка Хаџићева напустила наше народно позориште. Госпођа Марија Рајковићка, Димитријевићка отишла и умрла, госпођица Хаџићева отишла; питање је сад, ко замијенује њих у српском народном позоришту? Ја не знам, бар не знам ни једну која би у млађаним улогама Јулије, Дездемоне, Амалије, Маргите била таква замијена, да се губитак споменутих глумца не осјећа. А то не смије бити ако нам је позориште на срцу.

Представа Шекспирове трагедије текла је складно али прилично једнозвучно, српску позорницу удесио је њу г. А. Хаџић; али његова иначе вјешта рука као да се овом приликом мало претарила. Шекспир је јасно објележио карактере Јулијине дадиље, кад јој је дао у једној сцени улогу неке подводнице. То објележава ту жену и Јулијин лијеп карактер избија тим већма на површину. А та је сцена изостављена. Шекспир је даље свом трагичном

им пушке на преглед, те прво разгледаху камењичу, за тим завлачише прет у цијев — тобоже, да ли су скоро ш’има лубар дали. По што им нађоше пушке у реду помислим; ако моје прегледају, ето моје несреће!... Синоћ палио ш’има на опет јутрос; а, да ти право кажем, ја их и не чистим никад. А за што би’ их и чистио? Кад не би’ има’ другог посла... Бијех жив умро, кад се један жандар приближиваше к мени; ал’, срећом мојом, дође из Новог рапорат, да се исти час мртваци носе у село, — те тако ми не прегледаше пушке.

— Кунем ти се богом истинијем, — ма не ћеш ми вјеровати, — да нијесам од тада за осам дана сна на очи видно...
Ето, тако ти је то било; него ајдемо спавати.

— Та рано је — рекох. — Причај шта је даље било.

— Та казао сам ти шта сам сини’о. А шта је даље било, а шта је даље било?... — Ништа: Дошао рапорат из Новог да их понесемо у село; а сјутри дан, да их носимо више Новог, како ће их онђе наредити, а ондане понијети онђе, ће ћемо сви поћи — у црну земљу, о...
— Шта си се замислио, Лазаре? — запитам га, видећи да се у дубоке замислио.

— Мислим: — кад сам их чув’о самодруги у црквеној кући, ту се било искупило преко 20 друга, а ја не виђох накого кад је ко долазио, до на пошлетку кренем се к’о иза сва, — кад преда ме читава гомила људи. Од те ноћи за осам дана сна на очи видно нијесам. А нијесам никоме, на аманат бојжи, ни кажев’о, до — ево — сад тебв... Него ајдемо спавати...“

јунаку додијелио једно дјело, после кога нема више повратка на боље. А то је, што Ромеа у костурници убија младог грофа Париса. Кад би се, рецимо, при погледу двоје заљубљених мужа и жену при (привидној) смрти Јулијиној а при очајању Ромеовом и склонили родитељи њихови на измирење а kneз веронски на помиловање, после тог убиства морала би и та могућност отпасти, бар што се тиче kneжевог помиловања. Па онда, од куд се дознало у Верони, да је Ромеа у костурници (и убио Париса), кад то нико не јавља. Јер како је цјела цјена избрисана, онда и Парисов слуга, који баш јавља, да је Ромеа у костурници (и да је убио Париса). Та сцена, са брзог и пренагљеног дјела, чини баш Ромеову судбу још трагичнијом и терети га већма а од силнијег је утицаја на публику.

Обје те сцене нијесу велике, оне би се лако могле уметнути у текет наших позоришних рукописа.

(У томе се пуно слажемо са писцем. Не можемо пропустити ове прилике а да не обратимо пажњу српских читалаца на књијарско-издавачку саблазан која се огледа у најновијем издању српског пријевода „Ромеа и Јулије“ од књијаре „Браће М. Поповића“, Толико штампарских и — издавачких, како ли да речемо, погрешака ријетко је наћи у нашим вајгр-ђим „издањима“. Ур.)

М. Д—ћ.

Невен, Чика Јовин лист, доноси у својем двадесет првом броју за 1889 овај садржај: 1. Дивља патка брани своје пачиће од штакора скитца, пјесма (са сликом) од К. — 2. Морска вила. — Бајка — с енглеског превео Браца Јова. — 3. Ахата! пјесма (са сликом). — 4. Овијана зрнца. — 5. Мало пастирче, пјесма, по њемачком Н. Николијевић. — Молитва прије и послје учења, ријечи од Ивана Мартиновића. За два гласа у ноте ставио Вл. Каракашевић. — 7. Жабац, који не зна да ћути. (Видјећете шта је. А слика има 15.) — 8. У шуми и у шуму. — 9. Црни дитлић, (са сликом). — 10. Мачак и цјетао, пјесма од Драгомира Марковића. — 11. Мало шале. — 12. Разнолије. — 13. Даштања. — 24. Ријешење даштања. — 15. Новије књиге.

Рукописи и све што се тиче уредништва, шаље се на адресу: Dr. Jovan Jovanović Kamenica Srijem (Syrmien.) — „Невен“ чика Јовин лист излази двапут мјесечно на читавом табаку. Цијена је за Аустро-Угарску на читаву годину 4 ф., на пола године 2 ф. за Србију и Црну Гору и остале крајеве 10 дин. или 5 ф. у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 50 новч. на пола године, и шиљу се на адресу: Штампарија А. Пајевића у Н. Саду.

Књијки илустрираног журнала Русејки Паломникъ на 1889 годъ. књијка VI. С. Петербургъ. 1889.

Содержаніе: Библијске мужи: Моисей (Окончаніе). — Благодетивья христіанскія странствованія.

Једна срећка. (Број 9672.) роман Жидла Верна. Превео Иван Илић, новинар. У Новом Саду. Издање српске књијаре и штампарије Браће М. Поповића. 1889.

— Хајдемо — рекох, — и одемо сваки на своју страну.

Сјутра дан кад је мој гост хтио полазити, замоли ме, да не кажујем никоме шта ми је причао, — говорећи:

— Ни бриге ми, све да кажеш; само не бих рад да ко зна, да нијесам могао за осам дана заспати... Знаш за што небих рад?... У оно вријеме бегенис’о сам моју давнашњу стонаницу; па ми је још онда свијет говорио: да ћу изљуђети за њом; а није свијет знао, да ми се’ несрећнику сваког часа утварала натегнута пушка пред преима... А и кад сам, осми дан по овоме несрећном догађају поч’о по мало спавати, сваке сам ноћи сини’о жандара с натегнутом пушком, ће стоји преда ме; у то бих се чешће преко ноћ будио... Дакле збогом! да ти је препоручено — једна за стотину...“

— Не мисли, Лазаре — реко му, пратећи га погледом пуним сажалења, и неким очајничким мислима... мислећи, како би му било несретној, самохраној мајци, да су јој убили њеног јединца, њезину заљву наду и утјеху; а како јој је данас поред малог унучета — поред кутњег весеља!...“

У Херцеговине, 5 Новембра 1889.

Вељ. Радојевић.

Obrotni prirodopis, pomoćna knjiga za šegrтске школе. Саставио Драгутин Јован, учитељ довоградске пучке и шегртске школе у Загребу. Цијена 60 новч. У Загребу 1889. Наклада књијаре Мучњака и Сенетлебена. Тискара Шолза и Краља.

Uzgojne pripovjedke (Ф. Соаве). Пре вео и приредио Петар Кунчић, учитељ пучких школа. Цијена 30 новч. У Загребу Накладом књијаре Мучњака и Сенетлебена 1889.

Pobjeda ljubavi. Двије слике из живота: 1. Љуба и Дорица, 2. Обилна накнада. Написала Ана Бакофнер Буксгоф. Покрвстио Пајо Кремплер, жупник кутјевачки. Цијена 20 новч. Загреб 1889. Наклада књијаре Мучњака и Сенетлебена.

Zagrebacki koledar или такозвани „Пучки загребачки поштар“ са поучно забавном књијевном торбом за годину 1890. Уредио Људевит Томшић. Цијена 15 новч. Наклада књијаре Мучњака и Сенетлебена у Загребу.

ПРОСВЈЕТА.

Новосадски „Браник“ јавља; у свом 132 бр. од 9 нов., ово:

Прослава 25-годишњице Даворина Јенка у Панчеву. Како се почетком ове године навршило 25 година од како је чувени Компониста Даворин Јенко отпочео у Српству свој рад на пољу музике, то му биограчка пјевачка друштва приредиле прошле зиме свечану прославу, на којој је требало и панчевачко друштво учествовати. Због прекинуте комуникације није се могло тада одазвати, те с тога приређује панчевачко српско пјевачко друштво у суботу 11. новембра свечану бесједу у славу 25-годишњице Даворина Јенка, те да се тиме у неколико одужи своје негдашњем коровођи и почасноме члану, који осим великих заслуга у опште по српску пјесму, има баш нарочитих заслуга по панчевачко друштво, гдје је свој рад и отпочео. Припреме за ту прославу учињене су и сва је прилика, да ће бити достојна слављеника и оних, који је приређују. На њој ће учествовати и сам слављеник, који ће пошљедњу нијесу лично управљати. Том приликом предаће му друштво и сребрни вијенац у знак признања. Учествоваће и војена музика варадинске цуквије. У програм је узета на прво мјесто пјесма најстарија, а на крају је најновија, коју је слављеник компоновао. Ево и самог програма: 1. Увертира „Косово“ за оркестар од слављеника. 2. „Нек види душман!“ збор од слављеника. 3. „Тија ноћи“ четвороиј од слављеника. 4. „Из моје домовине“ први руковет од Ст. Мокрањца. 5. „Зора“ мешовити збор од слављеника. 6. „Ко је витез“ збор од Хендриха. 7. „Устај рајо!“ збор за баритон село, компоновао и управља слављеник.

(Као што потоње новине јављају, мађарска је влада забранила ту свстковину. Ур.)

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Телеграфски јављени глас Зајечарског „Тимочанина“ о руском паробродском друштву, гласи, по допису истог листа из Радујевца од 27 окт. (бр 36) потпуно овако:

(Руско паробродско друштво) као што сам пређе јавно има овде у Радујевцу своју агенцију. Агенат му је честити и врједни г. Јован Воинов. Руско друштво погодило је с француским трговцима да одвезе једну повећу количину вина чак до Марсеља-Баснословно је јевтин подвоз у руско друштво. За ону исту цијену, за коју вози дунавско аустријско друштво до Галца, руско друштво вози чак до Марсеља. Ми се само радувати можемо овој конкуренцији наше браће Руса. Као што смо од г. Воинова чули, руско друштво закључило је уговор и са индустријалним друштвом које вади угља у Вршкој Чуци да му превози угља. За ово се има захвалити највише г. Воинову и његовој заузимљивости.

Вино има добру пијану. Цијена му је боља но лавска, а лијено врјеме помаже брзому преносу. Тешкоћа је само за бурад, јер се много довозе са стране. Али се у последње врјеме већином набављају овде у Радујевцу, у радионици нашег врједног и честитог грађанина г. Косте Мандукића.

За сад оволико. До виђења!

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

У новосад „Бранику“ налазимо ову биљешку:

(Нешто к државоправном одношају Босне.) Један адвокатски кандидат, који је обавио своју судску праксу у Босни, на крају седмогодишње

праксе поднио је молбуједном циелитавском суду, да га уведе у адвокатску листу. Суд је тај одбио кандидата тога с тим да се судска пракса мора издржати при једном туземском суду. Бечки врховни суд потврдио је ову одлуку с примједбом, да државоправни одношај у која су ступиле земље: Босна и Херцеговина усљед берлинског уговора према аустроунгарској монархији не може ни у чему мијењати одредбе адвокатског реда као што се не може отуда изводити истовјетност ових земаља са краљевинама, које су у царевинском вијећу заступљене.

(Тел а у т о г р а ф.) Професор Елиша Греј, који живи у околици Чикага — варош у Америци — изумио је електричку справу, којом се може слати свако јако писмо или цртеж у истој облику којим је од писца написано или од цртача нацртано. Ову справу назвао је изумилац т е л а у т о г р а ф.

Изумилац, говорећи о своме изуму, дава овај извјештај:

„Сједићи у вашој канцеларији у Чикагу, пишете ми писмо, и, док ви пишете — оловком — руком макнете, други ланце овђе, у мојој радионици, у исти мах се миче и пише иста слова и исте ријечи на истовјетни начин.

Што ви пишете или цртате у Чикагу репродуцирано је истог тренутка овђе.

Можете писати у свијем језицима, стенографом, шифрама, ма како, репродуцира се овђе — факсимиле.

Хоћете ли цртати ми какву фигуру, она вам се репродуцира овђе једнака. Тако да цртач, овјијем срством, може телеграфично шиљати свој нацрт, исто као и „репортери“ телеграфишу своје извјештаје с ријечима.

Оба ланца мичу се у исти мах, а нема разлога да есисти усјех постићи неможе на 500 као и на 10 миља даљине.

Ланце за писца и цртача привезан је двијема жицама, које регулишу електричке струје, којима управљају струје покретне лансом на другоме крају.

(Историчке анекдоте.) — За времена Бурбонске владе, находећи се чувени тенор — пјевач — Лаблаш у Нануљу, био је позват у двор. Дошав вас окупан у зноју од велике љетње жеге у крајево предобље у којем бјеху неколико високих лица, од којих је запитао дозволу да остане са шеширом на глави, бје му дозвољено. Мало по затим бјеше му јављено да га краљ очекује. Лаблаш дохвати руком први шешир који му је у руке допао и уђе у крајеву одају. Видећи да се краљ смије, Лаблаш вас узмучен запита: Нек ми дозволи Ваше Величанство, да вас упитам узрок вашег подмијењ? Драге воде — одговори краљ — али прије речити који је ваш шешир, дали онај те га у руци држите или онај те вам је на глави? На што Лаблаш са своим хитрином одговори: Ваше Величанство има сасвијем право, тим још више, јер су два шешира сувише ономе који лавце нема!

Риголету, шаљивчини у двору Фрања I. запријетио је неки велики господин, да ће га на силу тољага усмртити. Риголето се потужи краљу.

— Ако се ико усуди — одговори владаоц — да те усмрти, последије пет минута наредићу да га објесе.

Господару! — опази Риголето најпонијезе — небили боље било да запо вједите да га објесе пет минута прије? „Mattino“.

— Неки талијанци, свршио је правничке науке и добио диплому доктора, на универзитету у Болоњи. Но код свијех права за адвокатуру није ни једног еолда заслуживао. Ожени се са имућном италијанком, која му је слил мираз донијела. Пошто се је женина иметка докопао, помисли у својој пространој дубави, да је какав велики чово! Мислио, и мислио, па се и домислио: да постане — књијевник и књијевни критичар. Све што је давао печатати, то је из разних књијга и листова пребиљежио и као своје мливо у свијет издавао. Кад би се доватио које књијге да критикује, препечатавао би, што по ријеч, у другоме издању оно што је прави сачинитељ написао. И ово је он звао „la ripetizione“ критика! Кад би натакао „цикер“ на очи, мислио је да је правазнао: и Данта, и Петрарку и све остале италијанске литерате. Највише би се бољи књијевници љутили на њега што би свако његово „дјело“ стало слагаре крвавог зноја, јер су морали више пута слагати и разлагати штампарски слог. Издавао је и књијевни лист, и које још знати која и каква књијевна дјела. Гдје би год дошао, нигда не би престајао хвалити своје књијевне врлине — свако је био ништа, он је био све. Срећом ти га божјом, није био брзорек, језик му је зашњао. Једног сјелог дана еретне гласовитог италијанског писатеља, Александра Манзонија, којег упита: Драги колего! које ти се моје дјело дајбоље допада? — Оно које још написао нијеси — одговори Манзони, и окрену му леђа!

„Fanfulla.“

ПРИ ЗАКЉУЧКУ ЛИСТА, ПРИМИЛИ СМО ОВЕ ТЕЛЕГРАМЕ.

БЕЧ, 25 нов. — Стара „Преса“ јавља, да се прекинула погодба између бар. Хирна и аустријског „Staatsbahn“ а о продаји источних жељезница.

РИМ, 25 нов. — Камара је примила приједлог адресе. Криспи изјављује, да су одношаји политички између Француске и Италије прекрасни. Нееугласице само су економске природе, те се нада, да ће драговољно ријешети Италије да укине диференцијалну царину, допринијети на успостави пријатељског одношаја између Француске и Италије, што сваки жели.

ТАНЖЕР, 25 нов. — Увјеравају, да су ушли у траг завјери у Мароку. Султан је наредио да му се један брат стави у тавницу. Веле да има побуне и у унутрашњости.

БАГАМОЈО, 25 нов. — Емин наша на с балкона те се љуто оштећено.

БЕРН, 25 нов. — Народно вијеће одобрило је једнодушно зајам од 17½ милијуна франака за набавку од 150.000 пушака ренетирака Шмитове направе.

КЊИЈЕВНИ ОГЛАС.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ
на

„СРПСКИ ГЛАС“,

што га издаје у Задру, на Српском Приморју,

САВА БЕЛАНОВИЋ.

Годишња цијена: За Аустро-Угарску ф: 7 — За Црну Гору и Србију ф. 8. —

О Г Л А С И.

!!! АКО ХОЋЕТЕ !!!

добро и јефтино назарити, на-
ручите брзо за мушке:

Једно цијело одијело од стофе, фино, нов начин (капут, прелук и гаће) добро рађено, приће за фиор. 18 —, сад за ф. 10 —.

Исто одијело, прве врете, приће фиор. 22. —, сад ф. 14. —.

Исто одијело, особите врете, приће фиор. 30. —, сад ф. 18. —.

За дјетиће од 8—16 година.

Цијело одијело од стофе, фино, одабрана кроја (капут, прелук и гаће) приће ф. 15. —, сад фиор. 8. —.

Исто одијело, прве врете, приће фиор. 22. —, сад ф. 12. —.

За дјецу од 2—10 год.

Цијело одијело, најфиније опреме, приће фиор. 7.50., сад фиор. 3.80.

Исто одијело, прве врете, приће ф. 12. —, сад ф. 5.50

Исто одијело, особите врете, приће ф. 18. —, сад ф. 8. —.

При нарудбинама молимо да се мотри на ово:

При одијелима за одрасле молимо назначити тачно у сантиметрима ширину груди и дужину крока, а за дјетиће и дјецу доба живота. Шаље се одмах тек се пошље новац, или на исплату на пошти (ривалеу).

Особита напомена: Сва поменута роба најбоље је врете и продаје се по ту нечувено малу цијену само ради превелике стоварене готовине.

KLEIN'S
Internationales Waaren-Exporthaus
Wien, I., Kohlmessergasse 7.

Што се не би свидјело купцу, измијениће се другим, или ће се врати новац.

(10—25)

За остале земље поштанске заједнице 20 франака у злату. На по године, и на три мјесеца, суразмјерно.

„Српски Глас“ — једино српско гласило на питомој обали Јадранског Мора — не би смио оскудијевати ни у једној српској кући, гдје се рачун води о судбини приморских Срба и њиховијех витешкијех сусјела у Црној Гори; особито српске Читавнице не би смјеле без њега бити.

О важности и занимљивости „СРП-СКОГА ГЛАСА“ било би сувишно ишта казати: познато је, да се овај лист у великом јевропском свијету сматра као један од најбољијех журнала на цијелом Словенском Југу. Осим редакционе стране листа, која је врло богата, „СРПСКИ ГЛАС“ доноси извјештаје из разних српских и словенских крајева, и најпосље једно недјељно Писмо са Цетиња од припознатог српског новинара и публицисте. Даље доноси „СРПСКИ ГЛАС“ у изобиљу политичкијех чланака, телеграма о дневнијем питањима, књијевнијех расправа, и т. д., и т. д.

Претплату на „СРПСКИ ГЛАС“ треба шиљати Администрацији листа у Задр; а за Краљевину Србију прима претплате Књијарница Велимира Валожкија у Биограду.

„Администрација Српскога Гласа“.

О Г Л А С И.

ЈЕФТИНЕ, ЛИЈЕНЕ И ОДАБРАНЕ
КАРОЦЕ

по 170 фиорина а. вр. и скуле. Лака кола, Фајетони (Mylord), батари и затворена кола, као и мртвачка кола налазе се вазда готова у највишем избору. Цијеновници шаљу се бесплатно.

ЈОСИФ БОГДАН

Фабрикант кола у Будапешти.

Фабрика: Pfauen-gasse № 10—12

Стовариште: Museumring № 10—19

i Pfauen-gasse № 7. —

(2—10)

О Г Л А С И.

!!! С В А К О !!!

!! УШТЕДИ 100 НА 100 !!

АКО НАРУЧИ ОВЕ СТВАРИ:

Цијеле гаће (чакшире) од стофе, инглеске, (сваке мјере), приће ф. 4. —, сад ф. 1.55.

Цијеле гаће од стофе (сваке мјере) прве врете, приће ф. 4.80, сад ф. 1.95.

Цијеле гаће од стофе (сваке мј.) особите врете, приће ф. 6. —, сад ф. 2.80.

Дјечја одијела за праће, од 2—10 год, праве боје по фиор. 1.30, 1.50, 1.80 до 2.20.

Гаће за праће, пртене, за радине сваког посла од 90 новч. до ф. 1.80.

Дјечја хаљиница, одабран прибор, фина до 6 год, приће ф. 2., сад 90 н.

Дјечја хаљиница, одабран прибор, од најфинија кретона, до 6 година, приће ф. 3. —, сад ф. 1.10.

Женске кошуље везене, од постова обичног, приће ф. 1.50, сад 80 н.

Женске кошуље везене, од фина постова, приће ф. 2.20, сад ф. 1.10.

Женске кошуље од шифона, врло фино везене, приће ф. 2.10, сад ф. 1.20.

Радничке кошуље, најтеже врете у све боје по 80 новч., 90 новч., ф. 1. —, ф. 1.10.

Стофа за цијелокупно прољетње или љетње одијело у све боје за највишег човјека ф. 4. —.

Одабран клубук, најновија цина ф. 1.50.

Ко буде наручио клубука, да изволи назначити обим главе, за гаће ширину крока (дужина ноге изнутра) у сантиметр, за дјецу доба живота. Вриједи заиста да сваки покуша наручити што, да се увјери о вриједној јефтиности и ваљаности робе. Шаље се одмах тек се пошље новац или на исплату на пошти. Молимо да се добро мотри на адресу:

KLEIN'S
Internationales Export-Waarenhaus
Wien, I., Kohlmessergasse 7.

Што се не би свидјело купцу, измијениће се другим, или ће се врати новац.

(10—25)